

Vergaderjaar 2022–2023

31 209

Schoon en zuinig

Nr. 240

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 december 2022

Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Minister van Economische Zaken en Klimaat, over de gemaakte voortgang van de Nederlandse batterijenstrategie in 2022.¹

Batterijen zijn essentieel voor de energietransitie en voor de verduurzaming van de mobiliteit. Uit cijfers van RVO blijkt dat er op dit moment al drie keer zoveel elektrische voertuigen (EV's) rijden dan in 2020, toen de batterijenstrategie van start ging.² De toename zal komende jaren verder doorzetten, ook in de logistiek, bouw en binnenvaart. In het energiesysteem kunnen batterijen het elektriciteitsnet ondersteunen en een oplossing vormen voor congestie in het net. Met de batterijenstrategie laten wij de toename van het gebruik van batterijen in de samenleving veilig, verantwoord en duurzaam verlopen en willen wij de kansen ervan slim benutten.

De strategische aanpak is gestructureerd naar vijf pijlers: (1) grondstoffen, (2) circulariteit, (3) veiligheid, (4) economische perspectieven en (5) het energiesysteem. Onder deze pijlers vallen diverse acties, waarbij de meeste doorlopend zijn. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste acties (nieuwe acties met *) en de verantwoordelijke ministeries genoemd. Hierna informeer ik uw Kamer op hoofdlijnen over de belangrijkste context op het gebied van batterijen, de voortgang van acties en de voorgenomen stappen voor komend jaar. In de bijlage bij deze brief staat in meer detail de voortgang per actie. Bij elke pijler is dit jaar vooruitgang geboekt. Tegelijk zullen de ontwikkelingen de komende jaren doorgaan en zal inzet op de batterijenstrategie nodig blijven.

¹ Zoals toegezegd in de Kamerbrief over de voortgang van de batterijenstrategie in 2021, Kamerstuk 31 209 nr. 236.

² <https://www.rvo.nl/onderwerpen/elektrisch-rijden/cijfers>.

Pijler	Actie	Wie
Grondstoffen	1. * Bevorderen beschikbaarheid grondstoffen	EZK en BHOS
	2. Bevorderen verantwoorde winning	BHOS
Circulariteit	3. Actief inzetten op EU-Batterijenverordening	lenW
	4. Uitvoering producentenverantwoordelijkheid	lenW
	5. Verminderen batterijbranden bij afvalverwerkers	lenW
Veiligheid	6. * Ontwikkelen analysemethode risicoprofiel batterijen	lenW en JenV
	7. PGSen verankeren in Omgevingswet	lenW
	8. Stimuleren safe-by-design	lenW
	9. Actualiseren Bouwbesluit voor parkeergarages	BZK
	10. Kenbaarheid veiligheid en regels	lenW
Economische perspectieven	11. Bevorderen uitwisseling in batterij-sector	EZK
	12. Stimuleren innovatie	EZK en lenW
	13. Stimuleren NL participatie in EU-programmas	EZK
	14. Verkennen bilaterale samenwerking	EZK en lenW
	15. Inzetten op EU-regelgeving datadeling	lenW en EZK
	16. Vaststellen internationale standaarden laadpalen	lenW en EZK
	17. Opleiden personeel op batterijgebied	SZW, OCW en EZK
Energiesysteem	18. Stimuleren innovatie energiediensten	EZK en BZK
	19. Verkennen systeem hergebruik in netwerk	lenW, EZK en BZK
	20. Inzetten flexibiliteit in het energiesysteem	EZK, lenW en BZK
	21. Onderzoek wegnemen dubbele heffing energiebelasting batterijopslag	FIN, lenW

Grondstoffen

De beschikbaarheid van grondstoffen voor batterijen is een steeds prominenter onderwerp. De groeiende inzet van batterijen in de energietransitie en de verduurzaming van de mobiliteit dragen significant bij aan de sterk toenemende vraag naar kritieke grondstoffen, zowel in Nederland en de EU als wereldwijd. Een elektrische auto bijvoorbeeld bevat gemiddeld zes keer zoveel kritieke metalen en mineralen als een vergelijkbare niet-elektrische auto³. Er is steeds meer aandacht voor het borgen van leveringszekerheid van dergelijke kritieke grondstoffen die de EU vanuit derde landen moet importeren. Daarnaast is er aandacht voor de gevolgen van de winning en verwerking van kritieke grondstoffen in termen van impact op mens, milieu en klimaat. Voor alle kritieke grondstoffen, waaronder de batterijgrondstoffen, werkt de EU aan het formuleren van een *European Critical Raw Materials Act*. Deze is per 30 september 2022 in consultatie⁴ gegaan. Bij het aanmerken van grondstoffen als kritiek vraagt Nederland aandacht voor de verschillen in economische structuur van EU-lidstaten, inclusief

³ IEA (2021), The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions>.

⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13597-European-Critical-Raw-Materials-Act_en.

grondstoffen die nog niet in de lijst van kritieke grondstoffen staan.⁵ Naast de Europese aanpak werkt het kabinet aan een aanvullende Nederlandse grondstoffenstrategie, specifiek voor de Nederlandse positie. Hierover is uw Kamer op 9 december 2022 geïnformeerd.⁶

Vanuit de agenda voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking werkt Nederland aan het vergroten van de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen en via diverse organisaties aan verduurzaming van grondstoffenketens. Binnen deze inzet komt er steeds meer nadruk op de grondstoffenketens die geraakt worden door de energietransitie en wordt de aandacht uitgebreid naar milieu- en klimaatrisico's in deze ketens.

Circulariteit

Vanuit grondstoffen bestaat er een belangrijke relatie met circulariteit. Hoe beter de circulariteit van batterijen tot stand komt, hoe minder primaire winning van grondstoffen nodig is. De EU-Batterijenverordening bevat diverse verplichtingen die de circulariteit bevorderen. Voorbeelden zijn eisen op het gebied van inzameling, het stimuleren van de repareerbaarheid en hergebruik, recycling en op de verplichting om gerecycled materiaal toe te passen in nieuwe lithiumbatterijen. De Europese Raad en het Europees Parlement hebben op 9 december 2022 een voorlopig akkoord gesloten over de EU-Batterijenverordening.⁷

In Nederland geldt op dit moment een producentenverantwoordelijkheid met betrekking tot batterijen, waardoor de partij die een batterij op de markt plaatst ook verantwoordelijk is voor het op een juiste wijze van de markt afhalen. Producentenorganisaties bieden een landelijk dekkende infrastructuur voor de inzameling van automotieve- en draagbare batterijen. Op het vlak van de industriële batterijen zal de infrastructuur voor inzameling zich nog moeten ontwikkelen naar een volledig dekkend systeem. Verbeterde inzameling leidt daarnaast tot minder aanwezigheid van batterijen bij afvalverwerkende bedrijven. Inmiddels hebben de producentenorganisaties met de Taskforce «Afvalbranden», waarin afvalverwerkers en publieke en private afvalinzamelaars zich verenigd hebben, een gezamenlijke aanpak opgesteld met acties die het risico op afvalbranden moeten beperken.

Veiligheid

Veiligheid blijft een prioriteit binnen de batterijenstrategie. Het parkeren van elektrische auto's in garages brengt niet méér, maar wel andere risico's met zich mee dan het parkeren van brandstofauto's. Het goed inrichten van parkeergarages kan de veiligheid verder vergroten. Het Ministerie van BZK heeft een wijziging van het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (Bbl) gepubliceerd⁸ met daarin specifieke eisen voor parkeergarages. In 2022 is ook gewerkt aan twee richtlijnen in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS 37-1 en 37-2)⁹. De PGS 37-1 heeft betrekking op Energie Opslag Systemen (EOS), ook wel «buurtbatterijen» genoemd. De PGS 37-2 heeft betrekking op de bedrijfsmatige opslag van lithium-ion batterijen en accu's. Deze PGSSen zullen in 2023

⁵ Inclusief grondstoffen die van belang zijn voor de energietransitie zoals koper en nikkel. Zie de grondstoffenstrategie (Brief d.d. 9 december 2022) voor de volledige inzet van Nederland in de EU op gebied van kritieke grondstoffen.

⁶ Brief d.d. 9 december 2022.

⁷ <https://europa.eu/ldNPJJ7>.

⁸ Stb. 2022, nr. 360.

⁹ <https://publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl/>.

worden gepubliceerd en ik heb het voornemen deze te verankeren in de Omgevingswet.

Daarnaast stuur ik uw Kamer een door TNO ontwikkelde analysemethode om het risicoprofiel van verschillende type batterijen op een gestandaardiseerde wijze in kaart te brengen toe. Batterijen worden toegepast in veel verschillende producten en in verschillende situaties gebruikt. Er bestaat altijd een kans op een incident, waarbij het zaak is de kans en eventuele schadelijke gevolgen te minimaliseren. Deze methode biedt een handvat om de veiligheidssituatie van batterijen, inclusief de invloed van de omgeving waarin de batterij zich bevindt, in te schatten en te identificeren wat maatregelen zijn om de veiligheid te bevorderen. De analysemethode is te gebruiken door bijvoorbeeld overheden en bedrijven die producten met batterijen op de markt brengen. Komend jaar wil ik mij in samenwerking met mijn collega van BZK richten op de veiligheidssituatie van thuisbatterijen, omdat mijn verwachting is dat deze komende jaren steeds vaker worden toegepast.

Economische perspectieven

Vanuit de economische perspectieven is een belangrijke mijlpaal dat dit jaar de Actieagenda Batterijsystemen is afgerond en aan de Kamer is gestuurd.¹⁰ De gezamenlijke agenda geeft concrete richting over de kansen binnen de batterijenwaardeketen voor Nederlandse partners en internationale samenwerking. De uitvoering van de Actieagenda wordt met Rijksmiddelen ondersteund. Tevens ontwikkelt EZK samen met veldpartijen een voorstel ter indiening bij de 3^e ronde van het Nationaal Groeifonds.

In de periode vanaf 2020 heeft de Rijksoverheid middels diverse regelingen, de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen, InvestNL en het Nationaal Groeifonds ruim 100 miljoen euro bijgedragen aan de ontwikkeling en opschaling van batterijsystemen. Recente investeringen bedragen onder andere een investering van 15 miljoen euro door InvestNL in de Redox-Flow Batterijtechnologie van Elestor in augustus dit jaar, ruim 20 miljoen euro aan batterij-gerelateerde flexibiliteitsprojecten in het kader van de MOOI-regeling en de DEI+ vorig jaar en 50 miljoen euro voor de doorontwikkeling van batterij-elektrisch varen dit jaar. Ook ondersteunen wij bedrijven en kennisinstellingen bij internationale contacten. In het najaar van 2022 zijn door EZK en RVO innovatiemissies richting respectievelijk Frankrijk en Duitsland georganiseerd. Beide missies worden momenteel opgevolgd door het Ministerie van EZK.

Energiesysteem

Met batterijen kan in flexibiliteit worden voorzien die nodig is in het energiesysteem. In het energiesysteem van de toekomst zullen hernieuwbare energiebronnen, zoals windenergie en zonne-energie, op veel momenten de volledige elektriciteitsvraag dekken. Met een toenemend aandeel weersafhankelijke bronnen zal de vraag van het systeem naar flexibiliteit toenemen. Het Ministerie van EZK is bezig met het opstellen van de routekaart Energieopslag, welke begin volgend jaar opgeleverd zal worden. Batterijen zullen hier, naast andere vormen van energieopslag, een belangrijke rol in spelen. Batterijopslag kan plaatsvinden vanuit stationaire batterijen – bijvoorbeeld buurtbatterijen in de gebouwde omgeving en hergebruik van batterijen na toepassing in elektrisch vervoer. Daarnaast kan elektrisch vervoer door slim te laden of

¹⁰ Kamerstuk 31 209, nr. 239.

te ontladen het energiesysteem ondersteunen. Ik zet mij, samen met mijn collega's, in om dit verder te bevorderen.

De ontwikkelingen op batterijgebied zijn in een stroomversnelling geraakt en het tempo van toepassing komt in de komende jaren alleen maar hoger te liggen. Dat is belangrijk, omdat batterijen helpen om het energiesysteem en de mobiliteit te verduurzamen. Tegelijk zijn er veel uitdagingen en vergt het inzet en middelen om de transitie tot een succes te maken. Daar zullen wij ons ook komend jaar voor inzetten. Eind 2023 informeer ik uw Kamer wederom over de ontwikkeling van dit interdepartementale dossier en de uitvoering van de acties.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen